

Załącznik 2

Autoreferat

Dane osobowe

1. Imię i nazwisko: Maciej Karwowski

2. Posiadane tytuły i stopnie naukowe:

- 1995 magister archeologii, Instytut Archeologii, Wydział Historyczny, Uniwersytet Jagielloński
- 1996 nostryfikacja tytułu magistra, Uniwersytet Wiedeński (Universität Wien)¹ w Wiedniu
- 2002 doktor filozofii, Wydział Nauk Humanistycznych i Kulturoznawstwa, Uniwersytet Wiedeński (Geistes- und Kulturwissenschaftliche Fakultät, Universität Wien) w Wiedniu
- 2003 nostryfikacja stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych, Wydział Historyczny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

3. Informacje o zatrudnieniu

- od 04. 2003 Instytut Archeologii, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie, adiunkt (etat naukowo-dydaktyczny, w roku akademickim 2012/13 etat naukowy)
- 10. 2010 - 09. 2013 Instytut Prehistorii i Archeologii Historycznej, Uniwersytet Wiedeński (Institut für Urgeschichte und Historische Archäologie, Universität Wien) w Wiedniu, wykonawca i koordynator projektu (etat naukowy)

Osiągnięcie badawcze będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego

Jako osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), wskazuję cykl piętnastu jednotematycznych prac zatytułowany „**Osadnictwo kultury lateńskiej strefy naddunajskiej w Dolnej Austrii w środkowym i późnym okresie lateńskim**”:²

¹ Z uwagi na częste niejasności dotyczące tłumaczenia nazw instytucji zagranicznych po polskiej nazwie zawsze podawana będzie w nawiasie nazwa oryginalna.

² Numeracja prac odpowiada numeracji z załącznika 3, czyli wykazu wszystkich publikacji; praca nr 21, pod którą podane zostały odsyłacze do jej recenzji, jest książkową publikacją monograficzną; wszystkie wymienione publikacje dostępne są także w sieci Internet, przy każdej z nich podano odpowiedni link; wszystkie cytowania prac z poniższej listy zostały w tekście podkreślone.

- (13). M. Karwowski; *The Probability of the Existence of Glass-working Sites from the Late Iron Age in Lower Austria. A contribution to the question of the significance of the late La Tène open settlements*, [w:] H. Friesinger, A. Stuppner (red.); *Zentrum und Peripherie – Gesellschaftliche Phänomene in der Frühgeschichte*, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 57, Wien 2004, 169-176.
<http://www.academia.edu/5355330>
- (15). M. Karwowski; *Latènezeitliche Glasschieber aus Niederösterreich*, Acta Archaeologica Carpathica 39, 2004, 123-133.
<http://www.academia.edu/5355337>
- (19). M. Karwowski; *The earliest types of eastern-Celtic glass ornaments*, [w:] H. Dobrzańska, V. Megaw, P. Poleska (red.); *Celts on the Margin. Studies in European Cultural Interaction 7th Century BC – 1st Century AD Dedicated to Zenon Woźniak*, Kraków 2005, 163-171.
<http://www.academia.edu/5355376>
- (21). M. Karwowski; *Thunau am Kamp - Eine befestigte Höhensiedlung (Grabung 1965 - 1990). Die latènezeitlichen Siedlungsfunde*, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 61, Wien 2006.
Recenzje:
(a). G. Březinová; Slovenská archeológia 54/1, 2006, 177-178.
(b). H. Maurer; Das Waldviertel 55/2, Horn 2006, 103-104.
(c). V. Salač; Památky archeologické 98, 2007, 262-263.
(d). C. Scharf; Unsere Heimat 78/4, St. Pölten 2007, 355-356.
<http://www.academia.edu/1514838>
- (22). M. Karwowski; *Major Questions Concerning Celtic Glass from the Eastern Regions of La Tène Culture*, Analecta Archaeologica Ressoiviensia 1, 2006, 133-159.
<http://www.academia.edu/5355384>
- (24). M. Karwowski; *Italskie importy do północno-wschodniej Austrii w późnym okresie lateńskim*, [w:] E. Droberjar, O. Chvojka (red.); *Archeologie barbarů 2006*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3/I, České Budějovice 2007, 27-40.
<http://www.academia.edu/5355390>
- (25). M. Karwowski; *Die latènezeitliche Höhensiedlung am Oberleiserberg bei Ernstbrunn in Niederösterreich*, [w:] J. Prammer, R. Sandler, C. Tappert (red.); *Siedlungsdynamik und Gesellschaft*, Jahresbericht des historischen Vereins für Straubing und Umgebung – Sonderband 3, Straubing 2007, 411-431.
<http://www.academia.edu/5355396>

- (28). M. Karwowski; *Ręcznie lepiona ceramika z osady kultury lateńskiej w Prellenkirchen w Dolnej Austrii*, [w:] E. Droberjar, B. Komoróczy, D. Vachútová (red.); *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*, Brno 2008, 481-494.
<http://www.academia.edu/5355532>
- (30). V. Holzer, M. Karwowski; *Glasfunde der Grabungen 2001 bis 2007 aus der keltischen Zentralsiedlung in Roseldorf, Niederösterreich*, *Fundberichte aus Österreich* 46 (2007), 2008, 153-172.
(swój udział w powstaniu tekstu szacuję na 50%)
<http://www.academia.edu/5355743>
- (32). M. Karwowski; *A Celtic Hilltop Settlement on Oberleiserberg in Lower Austria*, *Światowit – Supplement Series B: Barbaricum* 8, Warszawa 2009, 115-131.
<http://www.academia.edu/5355774>
- (35). M. Karwowski; *Prellenkirchen. Celtic Settlement in the Foreland of the Carpathian Basin*, [w:] S. Berecki (red.); *Iron Age Communities in the Carpathian Basin*, *Bibliotheca Musei Marisiensis – Seria Archaeologica* 2, Cluj-Napoca 2010, 333-347.
<http://www.academia.edu/5360405>
- (38). M. Karwowski, J. Militký; *The Oberleiserberg types in the context of Taurisci influences*, [w:] M. Guštin, M. Jevtić (red.); *The Eastern Celts. The Communities between the Alps and the Black Sea*, Koper-Beograd 2011, 131-136.
(swój udział w powstaniu tekstu szacuję na 50%)
<http://www.academia.edu/5360488>
- (39). M. Karwowski; *An Ithyphallic Celtic Figurine from Oberleiserberg*, [w:] S. Berecki (red.); *Iron Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin*, *Bibliotheca Musei Marisiensis – Seria Archaeologica* 5, Târgu Mureş 2012, 189-212.
<http://www.academia.edu/5360492>
- (44). M. Karwowski; *Die Glastechnik und ihre Entwicklung in der Latène-Kultur – fremder Einfluss oder eigene Kreativität?*, [w:] A. Kern, J. K. Koch, I. Balzer, J. Fries-Knoblach, K. Kowarik, Ch. Later, P. C. Ramsl, P. Trebsche, J. Wiethold (red.); *Technologieentwicklung und –transfer in der Hallstatt- und Latènezeit*, *Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mitteleuropas* 65, Langenweissbach 2012, 243-252.
<http://www.academia.edu/5360586>
- (45). J. Militký, M. Karwowski; *Gold und Silber bei den Boiern und ihren südöstlichen Nachbarn – numismatische und archäologische Überlieferung*, [w:] M. Hardt, O. Heinrich-Tamaska (red.); *Macht des Goldes, Gold der Macht. Herrschafts- und Jenseitsrepräsentationen zwischen Antike und Frühmittelalter im mittleren Donaauraum*, *Forschungen zur Spätantike und Mittelalter* 2, Weinstadt 2013, 17-31.
(swój udział w powstaniu tekstu szacuję na 50%)
<http://www.academia.edu/5360609>

**Omówienie celu naukowego wyżej wymienionych prac i osiągniętych wyników będących
podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego**

Cykl prac zatytułowany „**Osadnictwo kultury lateńskiej strefy naddunajskiej w Dolnej Austrii w środkowym i późnym okresie lateńskim**” poświęcony jest analizie sytuacji osadniczej w ostatnich trzech wiekach przed Chrystusem we wschodniej części kultury lateńskiej, ze szczególnym uwzględnieniem strefy naddunajskiej na terenie dzisiejszej Dolnej Austrii.

Celem moim było:

- 1) inwentaryzacja możliwie dużej grupy zabytków pochodzących z osad kultury lateńskiej interesującego mnie obszaru;
- 2) ich analiza typologiczno-chronologiczna;
- 3) interpretacja znalezisk na możliwie szerokim tle środkowoeuropejskim;
- 4) określenie chronologii oraz struktury i charakteru osadnictwa kultury lateńskiej w dolnoaustriackiej strefie naddunajskiej.

Próby opisu i charakterystyki struktury osadnictwa kultury lateńskiej w Dolnej Austrii, w tym także w szczególnie interesującej mnie strefie naddunajskiej, były już w literaturze podejmowane.³ Prace te oparte były jednakże na bardzo słabo rozpoznanej podstawie materiałowej, co prowadziło do koniecznych uogólnień nie tylko natury chronologicznej, ale także w odniesieniu do samej struktury osadnictwa, jak też relacji ponadregionalnych. Jest to więc obszar, dla którego stan badań nad okresem lateńskim jest na tyle niezadowolający, że jakiegokolwiek podsumowujące omówienia możliwe będą dopiero po publikacji dużych serii materiałów źródłowych.

Koncepcja studiów nad strukturą osadnictwa powstała w trakcie prac nad moją rozprawą doktorską, dotyczącą **szklanej biżuterii w kulturze lateńskiej** (załącznik 3, pozycja 12 wraz z recenzjami). Poczynione przeze mnie obserwacje wskazywały, że główne koncentracje tej kategorii znalezisk wiązać należy z otwartymi osadami nizinnymi, a nie, jak wcześniej

³ zob. np.: R. Pittioni, *La Tène in Niederösterreich*, Materialien zur Urgeschichte Österreichs 5, Wien 1930; J.-W. Neugebauer, *Die Kelten im Osten Österreich*, St. Pölten-Wien 1992; R. Karl, *Latènezeitliche Siedlungen in Niederösterreich. Untersuchungen zu Fundtypen, Keramikchronologie, Bautypen, Siedlungstypen und Siedlungsstrukturen im latènezeitlichen Niederösterreich*, Historica Austria 2-3, Wien 1996; O. H. Urban, *Der lange Weg zur Geschichte. Die Urgeschichte Österreichs*, [w:] H. Wolfram (red.), *Österreichische Geschichte bis 15 v. Chr.*, Wien 2000.

sądzono, z umocnionymi odsadami wyżynnymi (w tym głównie z *oppidami*). W połączeniu z precyzyjnym datowaniem większości typów szklanych bransolet pozwoliło to przyjąć, że istotny rozkwit zarówno technologiczny, jak też w zakresie kontaktów ponadregionalnych kultura lateńska przeżywała już w środkowym okresie lateńskim, być może nawet w jego starszej fazie, a nie dopiero w okresie wznoszenia *oppidów*. Zagadnienia te omawiam w **pracy nr 13**, która jako jedyna z wyżej wymienionych, oparta została w znacznej mierze na moich ustaleniach z pracy doktorskiej.

Dalsze moje zainteresowania szkłem okresu lateńskiego koncentrowały się na badaniu zjawisk o znaczeniu lokalnym. Tematyce tej poświęcone są dwie **prace nr 15 i 19**, dotyczące tzw. „suwaków” i paciorków „twarzowych” oraz niektórych charakterystycznie zdobionych typów bransolet. Pewną nowością w obu opracowaniach było nie tylko wyraźne wykazanie, że ze wschodniej strefy kultury lateńskiej pochodzą silne dowody na istnienie lokalnej stylistyki wyrobów ze szkła, ale także teza, że stylistyka ta rozwijała się już w początkach środkowego okresu lateńskiego. Nowe dane natury chronologicznej, wraz z zaobserwowanym brakiem charakterystycznych lokalnych wyrobów szklanych, datowanych na późny okres lateński, stały się silnym wsparciem hipotezy, że dystrybucja, a może także wytwórczość szklanych ozdób, związana była z otwartymi osadami okresu środkowolateńskiego, a nie z późniejszymi obronnymi osadami wyżynnymi.

Istotnym źródłowym uzupełnieniem stanu badań nad szkłem kultury lateńskiej nad środkowym Dunajem jest napisana przeze mnie wspólnie z V. Holzer **praca nr 30**. Dokonałiśmy w niej zestawienia i omówienia nowych znalezisk szklanych z rozległego, środkowolateńskiego centrum osadniczego w Roseldorf w Dolnej Austrii. Z uwagi na to, że w przypadku tego stanowiska mamy do czynienia z bardzo dobrze zadokumentowanym kontekstem znalezisk, materiały te są szczególnie ważne dla prac nad chronologią.

Swoistym podsumowaniem moich zainteresowań szkłem kultury lateńskiej są **prace nr 22 i 44**. W pierwszej z nich scharakteryzowałem ogólną specyfikę szklanej biżuterii na wschodnich obszarach tej kultury, w drugiej natomiast poddałem dokładnej dyskusji zagadnienia technologiczne. Pewne cechy technologiczne szkła kultury lateńskiej pozwalają przyjąć, że twórcy tej kultury opanowali umiejętność nie tylko przetwarzania, ale także wytwarzania szkła bardzo wysokiej jakości. W obu artykułach wyraźnie sygnalizuję możliwość pojawienia się umiejętności przetwarzania lub nawet wytwarzania szkła najwcześniej na wschodzie kultury lateńskiej. Hipoteza ta znajduje obecnie już

odzwierciedlenie w pracach innych autorów.⁴ Udaną próbą zainicjowania dyskusji nad wschodnim kierunkiem napływu nowych trendów technologicznych, w tym znajomości szkła, była sesja tematyczna w trakcie konferencji 19th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists w Pilźnie w Czechach (załącznik 4, tabela IV: 6), którą organizowałem wspólnie z dr. Natalie Venclovą z Instytutu Archeologii Akademii Nauk Republiki Czeskiej (Archeologický ústav Akademie věd České republiky) w Pradze.

Powyższe zagadnienia były także przedmiotem moich wystąpień na czterech międzynarodowych konferencjach w Austrii, Francji, Rosji i Rumunii (załącznik 4, tabela III: 37, 41, 43 i 59) oraz na jednej konferencji krajowej w Polsce (załącznik 4, tabela III: 42).

Najistotniejsze kwestie związane z problematyką szkła kultury lateńskiej w odniesieniu do ziem polskich omówiłem także w pracy nr 52 (załącznik 3), a na bardziej ogólnym tle europejskim w pracy nr 53 (załącznik 3). Oba artykuły zostały oddane i przyjęte do druku. Wymienić tu można także krótki komunikat opublikowany w języku rosyjskim, sygnalizujący jedynie główne zagadnienia związane ze szkłem okresu lateńskiego (załącznik 3, praca nr 37).

Jednym z ważniejszych elementów mojej działalności naukowej była inwentaryzacja zabytków pochodzących z osad kultury lateńskiej w strefie środkowego Dunaju. Spośród wymienionych wyżej publikacji pierwszoplanową pozycją w tym zakresie jest **praca nr 21**. Jest to monograficzne opracowanie osady wyżynnej w **Thunau am Kamp** w Dolnej Austrii, wydane przez Wydawnictwo Austriackiej Akademii Nauk (Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften). Książka ta powstała w trakcie projektu zrealizowanego przeze mnie w Seminarium Prehistorycznym Uniwersytetu Filipa (Vorgeschichtliche Seminar der Philipps-Universität) w Marburgu w Hesji w ramach stypendium Fundacji im. Aleksandra von Humboldta⁵ (Alexander von Humboldt-Stiftung; załącznik 4, tabela I: 3 i tabela II: 6).

Inwentaryzację materiałów konieczną do powstania książki przeprowadziłem dzięki możliwości współpracy z projektem kierowanym przez wieloletniego koordynatora badań wykopaliskowych w Thunau, prof. dr. hab. Erika Szameita z Instytutu Prehistorii i Archeologii Historycznej Uniwersytetu Wiedeńskiego (Institut für Urgeschichte und

⁴ zob. np.: N. Venclová, V. Hulinský, *Die Glasverarbeitung in der Latènezeit und ihre technologischen und kulturellen Implikationen: das Beispiel von Nimèice*, [w:] A. Kern et al. (red.); *Technologieentwicklung und –transfer in der Hallstatt- und Latènezeit*, Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mitteleuropas 65, Langenweissbach 2012, 227-241.

⁵ Fundacja współfinansowała także publikację tej książki.

Historische Archäologie der Universität Wien) w Wiedniu (załącznik 4, tabela II: 5). W publikacji tej, poza skatalogowaniem całości znalezisk, podjęta została próba wypracowania typologii naczyń ceramicznych. Skonstruowana została ona tak, aby mogła znaleźć zastosowanie także dla zbiorów ceramicznych z innych stanowisk strefy naddunajskiej. Szczegółowo omówiona została chronologia poszczególnych grup typologicznych, jak też zagadnienia datowania całej osady. Zwrócona została także uwaga na pewną specyfikę stanowiska w Thunau, a mianowicie na relatywne ubóstwo pochodzących stąd materiałów datowanych na okres lateński (np. brak monet), przy jednoczesnej obecności wśród nich pojedynczych egzemplarzy wskazujących na dalekosiężne kontakty. Problematykę tą poruszyłem również w **pracy nr 24** dotyczącej importów italskich do północno-wschodniej Austrii. Prezentowałem i omawiałem ją także na pięciu międzynarodowych konferencjach w Austrii, Polsce i Republice Czeskiej (załącznik 4, tabela III: 16a, 17, 21, 25 i 44).

W moim dorobku publikacyjnym znajduje się ponadto hasło encyklopedyczne dotyczące wyżynnej osady w Thunau am Kamp (załącznik 3, praca nr 41).

Przy ówczesnym stanie badań interpretacja znaczenia wyżynnej osady w Thunau nie była łatwa. Dokonane ostatnio przeze mnie zestawienie materiałów z większości wyżynnych osad kultury lateńskiej nad środkowym Dunajem pozwoliło wysunąć hipotezę, że nie służyły one ciągłemu zamieszkiwaniu, a pełniły jedynie funkcje refugium. Ustalenia te nie zostały jeszcze opublikowane, były jednak tematem referatów wygłoszonych na trzech międzynarodowych konferencjach w Polsce i Republice Czeskiej (załącznik 4, tabela III: 53, 55 i 61).

Istotnym potwierdzeniem tej koncepcji są wyniki najnowszych badań wykopaliskowych na terasie nadzalewowej rzeki Kamp w Thunau, gdzie odkryto pozostałości późnolateńskiej osady. W ramach współpracy z kolejnym projektem realizowanym przez prof. E. Szameita (załącznik 4, tabela II: 10) miałem możliwość dokładnej inwentaryzacji i wstępnej interpretacji pozyskanych znalezisk. Już pierwsze wnioski pozwalają stwierdzić, że odkryta osada była istotnym ośrodkiem kontrolującym biegnący wzdłuż rzeki Kamp szlak handlowy. Istnieją także silne przesłanki, że lokalnie wybijano tu monety. Możemy więc z dużą dozą prawdopodobieństwa przyjąć, że główna osada w Thunau nie była zlokalizowana na wzgórzu w naturalnie obronnym miejscu, jak sądzono wcześniej, lecz znajdowała się w dolinie, na otwartej przestrzeni. Z uwagi na ciągle trwające prace wykopaliskowe, wstępnie opracowane przeze mnie materiały nie zostały jeszcze opublikowane. Były one jednak już prezentowane w trakcie dwóch międzynarodowych konferencji w Republice Czeskiej (załącznik 4, tabela III: 56 i 61).

Opisana sytuacja, jeśli znalazłaby silne potwierdzenie w materiale archeologicznym, zmieniłaby w znaczący sposób nasze spojrzenie na strukturę osadnictwa późnych faz kultury lateńskiej w strefie środkowego Dunaju.

Stanowiskiem archeologicznym, któremu poświęciłem zdecydowanie najwięcej czasu i uwagi w całej mojej karierze zawodowej, jest położony w Dolnej Austrii **Oberleiserberg**. Ze znajdującą się tu późnolateńską osadą związana były moja wieloletnia współpraca z szeregiem projektów finansowanych przez Fundację Nauki Austriackiej (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung; załącznik 4, tabela II: 3, 4, 9 i 14). Największe znaczenie miał ostatni z nich, którego byłem autorem i głównym wykonawcą w latach 2010-2013. Projekt ten nie był związany z pracami terenowymi (jak wszystkie poprzednie), dotyczył natomiast szczegółowej inwentaryzacji całości materiałów kultury lateńskiej z osady na Oberleiserberg. Z uwagi na to, że projekt zakończył się zaledwie kilka miesięcy temu, znaczna część uzyskanych wyników znajduje się ciągle na etapie przygotowywania do publikacji. Główne wnioski były jednak prezentowane na piętnastu międzynarodowych konferencjach w Austrii, Republice Czeskiej, Irlandii, Rumunii, Polsce, Niemczech, na Węgrzech i Słowacji (załącznik 4, tabela III: 44-55, 57, 58, 60 i 61). Trzy z tych spotkań: dwie konferencje i jedna sesja w ramach większej konferencji (załącznik 4, tabela IV: 2-4) były zorganizowane lub współorganizowane przeze mnie w ramach realizacji projektu.

Oдноśnie osady kultury lateńskiej na Oberleiserberg opublikowałem jednak jeszcze przed rozpoczęciem projektu dwie dość istotne **prace nr 25 i 32**. W artykułach tych podsumuję stan badań, określę chronologię stanowiska i przeprowadzę jego ogólną charakterystykę. Podobne informacje zawarłem także w dwóch dalszych publikacjach: w encyklopedycznym haśle mojego współautorstwa (załącznik 3, praca nr 42) oraz w rozdziale popularno-naukowego katalogu (załącznik 3, praca nr 40). Prezentacja późnolateńskiej osady na Oberleiserberg była także tematem sześciu moich wystąpień konferencyjnych w Niemczech i w Polsce (załącznik 4, tabela III: 20, 23, 27-29 i 33).

Jako autor lub współautor szeregu artykułów podejmowałem także bardziej szczegółową tematykę związaną z poszczególnymi aspektami osady na Oberleiserberg. Publikacje te dotyczyły głównie zagadnień kontaktów o charakterze ponadregionalnym.

Pierwszym tego typu omówieniem była wspomniana już wyżej **praca nr 24** dotycząca importów italskich do północno-wschodniej Austrii. W artykule tym zwróciłem uwagę na

niewielką ilość tego rodzaju importów oraz na fakt, że wszystkie znane znaleziska łączyć można z ceramicznymi i brązowymi naczyniami. Wskazywać to może na przejmowanie przez lokalną ludność śródziemnomorskiego zwyczaju konsumpcji wina. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na prawie zupełny brak znalezisk amfor na większości osad kultury lateńskiej interesującego mnie obszaru. Zagadnienia te były także tematem referatu, który wygłosiłem na konferencji w Czechach (załącznik 4, tabela III: 25).

Bardzo istotnym wkładem do interpretacji wyżynnej osady na Oberleiserberg i jej regionalnego i ponadregionalnego znaczenia jest napisana przeze mnie wspólnie z J. Militkým **praca nr 38**. W artykule tym omawiamy dwie ważne kategorie zabytków: fibule i monety, które jak uważamy, wytwarzane były lokalnie na osadzie. Dlatego też określamy je mianem typów „Oberleiserberg”. Naszą szczególną uwagę zwrócił fakt, że w obu przypadkach mamy do czynienia ze stylistyką posiadającą bardzo wyraźne analogie w strefie wschodnioalpejskiej, a dokładniej na terenach łączonych ze znanymi z przekazów pisanych celtyckimi Tauryskami. Wskazuje to wyraźnie na jakieś, jak dotąd nie do końca wyjaśnione, bliskie relacje ponadregionalne. Kontakty mieszkańców osady na Oberleiserberg z Tauryskami są tym bardziej intrygujące, że jak dotąd brakuje silnych przesłanek potwierdzających kontakty z państwem Noryków, co wydawałoby się bardziej logiczne. Do zagadnień tych odniosłem się także, jako autor lub współautor, w pracach nr 47, 49 i 50 (załącznik 3), które zostały oddane i przyjęte do druku. Omawiana problematyka była także przedmiotem pięciu wystąpień konferencyjnych w Austrii i Republice Czeskiej (załącznik 4, tabela III: 39, 45, 46, 51 i 54).

Kontakty osady na Oberleiserberg z terenami wschodnioalpejskimi rozważane były przeze mnie także w kontekście sfery symbolicznej. W **pracy nr 39** omówiłem na bardzo szerokim tle europejskim odkrytą tu figurkę antropomorficzną niewątpliwie o charakterze kultowym. Możliwe powiązania interesującej mnie osady z obszarami wschodnio-alpejskimi w kontekście religijnym, i być może militarnym, są także tematem moich rozważań w pracy nr 51 (załącznik 3), która została oddana i przyjęta do druku. Zagadnienia sfery symbolicznej były także tematyką dwóch moich wystąpień konferencyjnych w Niemczech i Rumunii (załącznik 4, tabela III: 34 i 48).

Jednym z kluczowych zagadnień będących przedmiotem moich dogłębnych studiów były ramy chronologiczne istnienia osady na Oberleiserberg, a szczególnie data jej upadku. Jest to o tyle ważne, że w starszej literaturze przedmiotu dominuje pogląd, że osada funkcjonowała

jeszcze w drugiej połowie I w. przed Chrystusem, a być może nawet do przełomu er.⁶ Oznaczałoby to, że istniała ona przez pewien czas po upadku większości struktur kultury lateńskiej w Europie środkowej. Dokonana przeze mnie wspólnie z J. Militkým dokładna analiza materiału archeologicznego (głównie fibul) i numizmatycznego wykazała jednak, że koniec osady musiał nastąpić dość gwałtownie około połowy I w. przed Chrystusem. Zbiega się to chronologicznie ze znanym ze źródeł pisanych zbrojnym konfliktem celtyckich Bojów, których można by lokalizować właśnie nad środkowym Dunajem, z Dakami. Problematyka ta, sygnalizowana już we wspomnianych wyżej **pracach nr 32 i 38**, zostanie szczegółowo omówiona w przygotowywanej przez nas monografii książkowej.⁷ Była ona także tematem referatów wygłoszonych na trzech międzynarodowych konferencjach w Niemczech, Irlandii i na Słowacji (załącznik 4, tabela III: 35, 47 i 50).

Zagadnieniami, nad którymi kilka lat temu rozpocząłem prace, które jednak nigdy nie zostały zadowalająco rozwinięte, są kwestie pochodzących z Oberleiserberg znalezisk wykonanych z kości i poroża. W moim dorobku publikacyjnym ukazał się krótki komunikat dotyczący tej tematyki (załącznik 3, praca nr 20), a nieco szerzej do zagadnień tych odnoszę się w pracy nr 48 (załącznik 3), która została oddana i przyjęta do druku. Wykonane z poroża znaleziska były także przedmiotem moich dwóch prezentacji konferencyjnych w Austrii i na Słowacji (załącznik 4, tabela III: 16b i 18). Ostatnio prace nad tymi materiałami zostały ponownie podjęte przy współpracy z archeozoologiem, dr. Güntherem K. Kunstem z Wiedeńskiego Instytutu Nauk Archeologicznych (Vienna Institute for Archaeological Science) w Wiedniu.

Trzecia z osad kultury lateńskiej w rejonie środkowego Dunaju, będąca w kręgu moich bezpośrednich zainteresowań, ma zupełnie odmienny charakter. Jest to osada w **Prellenkirchen** w Dolnej Austrii. W przeciwieństwie do osad w Thunau i na Oberleiserberg, położona jest na południe od Dunaju i posiada nizinny, otwarty charakter. Osada była badana na znacznej powierzchni w związku z planowaną budową autostrady A6 w Dolnej Austrii i Burgenlandzie. Pochodzący z niej materiał zabytkowy jest stosunkowo ubogi i składa się na

⁶ zob. np. A. Kern; *Spätlatènezeitliche Funde vom Oberleiserberg*, MG Ernsbrunn, NÖ, [w:] E. Jerem *et al.* (red.), *Die Kelten in Alpen und an der Donau*, Budapest-Wien 1996, S. 385-393; O. H. Urban, *Keltische Höhensiedlungen an der Mittlern Donau vom Linzer Becken bis zur Porta Hungarica*. 2. *Der Braunsberg*, Linzer Archäologische Forschungen 23, Linz 1995; O. H. Urban, *Keltische Höhensiedlungen der ausklingenden Eisenzeit*, [w:] E. M. Ruprechtsberger (red.), *Berge-Beile-Keltenschatz*, Linzer Archäologische Forschungen 27, Linz, 1998, 48-58.

⁷ M. Karwowski, J. Militký, *Oberleiserberg. Münzen und Fibeln der Latènezeit*, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission, Wien (w przygotowaniu).

nego prawie wyłącznie ceramika. Już wstępna analiza tej kategorii znalezisk pokazała wyraźne różnice w stosunku do materiałów z osad położonych na północ od Dunaju. Ogólnej charakterystyki osady w Prellenkirchen dokonałem w **pracy nr 35**, w której szczególną uwagę zwróciłem na pewne formy naczyń, odkrytych min. w dobrze zachowanym piecu garncarskim, nawiązujące wyraźnie do garncarstwa południowo-wschodniej strefy kultury lateńskiej. W innym opracowaniu dotyczącym osady w Prellenkirchen, **pracy nr 28**, opisałem natomiast pochodzącą stąd ręcznie lepioną ceramikę o cechach zupełnie obcych tradycji kultury lateńskiej. Ceramika ta znajduje jednak dobre analogie na obszarach wiązanych z osadnictwem dackim. Obecność obu wymienionych kategorii materiałów ceramicznych w okresie lateńskim w północno-wschodniej Austrii, a co za tym idzie przesłanek na kontakty z kulturą Daków i strefą pogranicza dacko-celtyckiego, nie była tematem żadnej wcześniejszej publikacji.

Osadzie kultury lateńskiej w Prellenkirchen poświęcony jest także napisany wspólnie z F. Sauerem rozdział popularno-naukowego katalogu (załącznik 3, praca nr 31). Pochodzące z osady materiały prezentowałem ponadto w formie referatów na dwóch międzynarodowych konferencjach w Czeskiej Republice i na Słowacji (załącznik 4, tabela III: 30 i 38).

Niejąko poza zakresem wyżej omówionych bloków tematycznych, jednakże w ramach studiów nad osadnictwem lateńskim strefy naddunajskiej, umieścić należy ostatnią z wymienionych wyżej publikacji, **pracę nr 45**. Jest to napisany wspólnie z J. Militkým artykuł dotyczący roli złota i srebra w okresie lateńskim na obszarze tzw. „mennictwa bojskiego”. Wychodząc z perspektywy numizmatycznej i archeologicznej ustaliliśmy, że dla obszarów zdominowanych przez mennictwo oparte na złocie, kruszec ten, pomimo stosunkowo łatwej dostępności, nie miał praktycznie żadnego znaczenia dla wytwórczości ozdób i innych przedmiotów niezwiązanych z mennictwem. Analogicznej sytuacji nie zaobserwowaliśmy dla obszarów o dominacji mennictwa opartego na srebrze. Jednoznaczna interpretacja tego fenomenu przy obecnym stanie badań nie wydaje się być możliwa, nie można jednak wykluczyć, że na omawianym obszarze mamy do czynienia z bardzo specjalnym społecznym lub nawet religijnym znaczeniem złota.

Innym bardzo ważnym poruszonym przez nas aspektem, jest obecność w strefie naddunajskiej szeregu osad, na których wytwarzane były ciężkie monety srebrne. Osady te tworzą rodzaj bi-metalicznej strefy granicznej opartego na złocie tzw. „mennictwa bojskiego”. Mamy więc do czynienia ze swoistym przedpolem wschodnioceltyckiej strefy

menniczej, która jak wiadomo oparta był na srebrze. Istotną rolę odgrywa tu osada na Oberleiserberg (szczególnie ważna dla moich badań), gdzie emitowane były lokalne ciężkie monety srebrne typu „Oberleiserberg”. Zagadnienia te były poruszane przez nas także w cytowanej już wyżej **pracy nr 38**.

Wszystkie podejmowane przeze mnie przedsięwzięcia naukowe i projekty, których rezultatem jest seria wyżej omówionych publikacji, będących podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, realizowałem w oparciu o ścisłą współpracę międzynarodową. Związana ona była z licznymi **wyjazdami zagranicznymi o charakterze badawczo-naukowym** (załącznik 4, tabela V).

Najważniejszym moim wyjazdem bezpośrednio po doktoracie był piętnastomiesięczny pobyt na Uniwersytecie Filipa (Philipps-Universität) w Marburgu w Hesji w ramach stypendium Fundacji im. Aleksandra von Humboldta (Alexander von Humboldt-Stiftung; załącznik 4, tabela I: 3). Realizowany przeze mnie projekt oparty był o współpracę naukową z prof. dr. hab. Andreasem Müllerem-Karpe (załącznik 4, tabela II: 6). Jak już wyżej wspomniałem, pobyt ten zaowocował monograficzną publikacją materiałów kultury lateńskiej z wyżynnej osady w Thunau am Kamp w Dolnej Austrii, stanowiącą jedną z pozycji, będących podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego (**praca nr 21**). Jako stypendysta Fundacji Humboldta w latach 2008 i 2010 odbyłem w Niemczech jeszcze dwa dłuższe pobyty badawcze (załącznik 4, tabela I: 7 i 8). Oba miały miejsce w Centralnym Muzeum Rzymsko-Germańskim (Römisch-Germanisches Zentralmuseum) w Moguncji w Nadrenii-Palatynacie i związane były ze ścisłą współpracą naukową z dr. Martinem Schönfelderem. Tematyka obu projektów związana była osadami kultury lateńskiej nad środkowym Dunajem i dotyczyła położonych w Dolnej Austrii stanowisk w Roseldorf i na Oberleiserberg (załącznik 4, tabela II: 11 i 13).

Zagadnienia związane z osadnictwem kultury lateńskiej nad środkowym Dunajem w kontekście powiązań ze strefą wschodniego pogranicza tej kultury, były tematem pięcioletniego stypendium przyznanego mi przez słowackie Ministerstwo Edukacji, Nauki, Badań i Sportu (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky; załącznik 4, tabela I: 6). Projekt zrealizowałem we współpracy z dr Gertrudą Březinową w Instytucie Archeologii Słowackiej Akademii Nauk (Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied) w Nitrze na Słowacji.

Z uwagi na moje zainteresowania strefą środkowego Dunaju, a w szczególności stanowiskami kultury lateńskiej znajdującymi się w Dolnej Austrii, większość moich wyjazdów naukowo-badawczych odbyła się do Wiednia. Znaczna ich część oparta była o wieloletnią współpracę z prof. dr. hab. Herwigiem Friesingerem z Komisji Prehistorycznej Austriackiej Akademii Nauk (Prähistorische Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften) w Wiedniu. Wyjazdy, których w latach 2005-2010 odbyłem w sumie dziewięć (załącznik 4, tabela V: 2-7, 11, 14 i 17) miały charakter oficjalnej wymiany pomiędzy Akademiami Nauk Polski i Austrii. Ich celem z jednej strony były kwerendy biblioteczne i muzealne, z drugiej natomiast związane były z wielosezonowymi pracami terenowymi prowadzonymi przeze mnie w ramach kilku projektów na wyżynnej osadzie na Oberleiserberg w Dolnej Austrii (załącznik 4, tabela II: 4 i 9).

Drugim głównym kierunkiem moich badań w Wiedniu był projekt realizowany w Muzeum Historii Naturalnej (Naturhistorisches Museum). Związany był on ze współpracą z dr Veroniką Holzer, w ramach koordynowanych przez nią badań na rozległej osadzie centralnej w Roseldorf w Dolnej Austrii (załącznik 4, tabela II: 8). Na zaproszenie Muzeum przebywałem w Wiedniu trzykrotnie (załącznik 4, tabela V: 12, 13 i 15).

Mój najdłuższy – trwający z przerwami trzy lata – pobyt w Wiedniu połączony był z zatrudnieniem w Instytucie Prehistorii i Archeologii Historycznej Uniwersytetu Wiedeńskiego (Institut für Urgeschichte und Historische Archäologie der Universität Wien) w Wiedniu w ramach projektu finansowanego przez Fundację Nauki Austriackiej (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung; załącznik 4, tabela II: 14 i tabela V: 18). Projekt, którego kierownikiem był prof. dr hab. Gerhard Trnka, a ja współautorem i głównym wykonawcą, dotyczył inwentaryzacji materiałów kultury lateńskiej z badanego przeze mnie wiele lat stanowiska na Oberleiserberg w Dolnej Austrii.

W 2008 roku odbyłem na zaproszenie dyrekcji Centrum Europejskich Badań Archeologicznych Bibracte (Centre de recherche archéologique européen de Bibracte) w Glux-en-Glenne w Burgundii jednodobną wizytę w archiwum tej instytucji (załącznik 4, tabela V: 10). Kwerenda dotyczyła głównie niepublikowanych materiałów z zachodnioceltyckich *oppidów*.

Przebieg pracy naukowej i tematyka badawcza w okresie przed doktoratem

Moje zainteresowania okresami protohistorycznymi datują się już na czas studiów archeologicznych, które rozpocząłem na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a następnie kontynuowałem i zakończyłem na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Decyzja o koncentracji na tej właśnie tematyce wynikała głównie z kontaktu zarówno z prof. dr. hab. Kazimierzem Godłowskim z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak i prof. dr. hab. Zenonem Woźniakiem z Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Pracę magisterską pt. „Szkłane zabytki celtyckie w Polsce” obroniłem w 1995 r. Jej promotorem był prof. K. Godłowski, a recenzentem prof. Z. Woźniak. Część pracy, poświęcona nieniszczącym analizom fizyko-chemicznym szklanych zabytków, powstała przy współpracy z prof. dr. Januszem Braziewiczem z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Jana Kochanowskiego⁸ w Kielcach, pod naukową opieką prof. dr. hab. Mariana Jaskóły z Instytutu Problemów Jądrowych w Otwocku.

Rezultaty otrzymane w trakcie pisania pracy magisterskiej stały się podstawą pięciu publikacji, których byłem autorem lub współautorem (załącznik 3, prace nr 1-4). Wyniki zarówno analizy archeologicznej, jak też badań interdyscyplinarnych, prezentowane były ponadto w formie posterów na dwóch międzynarodowych konferencjach w USA i Austrii (załącznik 4, tabela III: 1 i 2).

Problematyką szkła okresu żelaza w Polsce zajmowałem się także po obronie pracy magisterskiej. Wyniki tych prac opublikowane zostały w formie dwóch artykułów (załącznik 3, prace nr 5 i 10), jak też prezentowane w formie posteru na międzynarodowej konferencji w Austrii (załącznik 4, tabela III: 3).

Jako temat pracy doktorskiej wybrałem analizę znalezisk szklanej biżuterii z okresu lateńskiego z północno-wschodniej Austrii. Z jednej strony oznaczało to kontynuację moich wcześniejszych zainteresowań szkłem kultury lateńskiej, z drugiej natomiast zmianę geograficzną obszaru badań. Moja przeprowadzka do Austrii oraz otrzymanie stypendiów doktoranckich polskiej Fundacji Stefana Batorego oraz austriackiego Federalnego Ministerstwa Edukacji, Nauki i Kultury (Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur; załącznik 4, tabela I: 1 i 2 oraz tabela II: 2) dały mi możliwość studiowania

⁸ wówczas Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

oryginalnego materiału zabytkowego, dostępnego w austriackich zbiorach. Opracowane przeze mnie zabytki były w większości wcześniej niepublikowane.

Uzyskanie w roku 1998 przez zespół, w którym pracowałem, grantu Fundacji Nauki Austriackiej (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung; załącznik 4, tabela II: 1) pozwoliło na przeprowadzenie dużej serii analiz fizyko-chemicznych badanych przeze mnie szkieł, co znacząco podniosło możliwości interpretacyjne interesującego mnie materiału. Jako materiał porównawczy przebadana została także seria szklanych znalezisk z Polski. Wszystkie analizy wykonane zostały w Instytucie Atomowym Austriackich Uniwersytetów (Atominstitut der österreichischen Universitäten) w Wiedniu przy współpracy z prof. dr. hab. Peterem Wobrauschek'iem i jego zespołem. Analizy miały wyłącznie nieniszczący charakter, co było jednym z głównych założeń projektu. Kierownikiem projektu był prof. dr. hab. Gerhard Trnka z Instytutu Prehistorii i Archeologii Historycznej Uniwersytetu Wiedeńskiego (Institut für Urgeschichte und Historische Archäologie der Universität Wien) w Wiedniu.

Wyniki moich własnych, jak też tych zespołowych, interdyscyplinarnych badań prezentowane były na dziewięciu międzynarodowych konferencjach w Austrii, Portugalii, USA, Meksyku, Holandii, Niemczech i Polsce (załącznik 4, tabela III: 4-11). Stały się one też podstawą ośmiu publikacji, których byłem autorem lub współautorem (załącznik 3, prace nr 6-11, 16 i 18).

W rezultacie, po odbytych w latach 1996-2002 studiach doktoranckich na Uniwersytecie Wiedeńskim (Universität Wien), przygotowałem pod kierunkiem prof. dr. hab. Otto H. Urbana rozprawę pt. „*Latènezeitlicher Glasringschmuck aus Ostösterreich*”. Praca ta w prawie niezmienionej formie została w roku 2004 opublikowana przez Wydawnictwo Austriackiej Akademii Nauk (Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften; załącznik 3, praca nr 12 wraz z recenzjami). Rok później otrzymałem za nią indywidualną nagrodę polskiego Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (załącznik 4, tabela I: 5).

**Przebieg pracy naukowej i tematyka badawcza po doktoracie nie będąca podstawą
ubiegania się o stopień doktora habilitowanego**

Moje zainteresowania w okresie po doktoracie nie ograniczają się wyłącznie do terenów nad środkowym Dunajem. Z uwagi na wieloletnią pracę na Uniwersytecie Rzeszowskim w Rzeszowie, podjąłem także szereg inicjatyw badawczych nad osadnictwem kultury lateńskiej na Podkarpaciu. Podobnie, jak w przypadku strefy naddunajskiej, również tutaj punktem wyjścia były moje wcześniejsze publikacje związane z pracą magisterską i dotyczące problematyki szkła kultury lateńskiej w Polsce (załącznik 3, prace nr 1-5). Bezpośrednio z terenem Podkarpacia i pochodzących stąd znalezisk szklanych z okresu lateńskiego związane są dwie publikacje, w których szczególnie podkreślanym przeze mnie zagadnieniem są kwestie chronologiczne (załącznik 3, prace nr 10 i 14).

Próbie dyskusji nad ogólną problematyką osadnictwa kultury lateńskiej na Podkarpaciu mogłem podjąć dzięki przyznaniu mi przez Fundację im. Aleksandra von Humboldta (Alexander von Humboldt-Stiftung) specjalnego stypendium na realizację projektu w Polsce (załącznik 4, tabela I: 4 i tabela II: 7). Wynikiem prac, w trakcie których dotarłem do całości dostępnego wówczas materiału kultury lateńskiej na objętym badaniami terenie, były trzy publikacje, w tym jedno hasło encyklopedyczne (załącznik 3, prace nr 23, 29 i 43) oraz prezentacje na czterech międzynarodowych konferencjach w Polsce, Austrii i Niemczech (załącznik 4, tabela III: 13, 24, 26 i 31).

Z obszarem Podkarpacia w okresie żelaza związane były także dwie zespołowe publikacje, mojego współautorstwa, które dotyczyły technologicznych zagadnień szklanych znalezisk z grobów tarnobrzesckiej kultury łużyckiej (załącznik 3, prace nr 26 i 33). Materiały te prezentowane były także na dwóch konferencjach naukowych w Niemczech i w Polsce (załącznik 4, tabela III: 22b i 32).

W kręgu moich zainteresowań znalazła się także problematyka **okresu rzymskiego**, szczególnie jego późnych faz, jak też okresu wędrówek ludów. Związane jest to przede wszystkim z moją wieloletnią współpracą z dr Aloisem Stuppnerem z Instytutu Prehistorii i Archeologii Historycznej Uniwersytetu Wiedeńskiego (Institut für Urgeschichte und Historische Archäologie der Universität Wien) w Wiedniu i z moim czynnym udziałem w kilku projektach związanych z osadą wyżynną na Oberleiserberg w Dolnej Austrii (załącznik

4, tabela II: 3, 4 i 9). Na stanowisku tym poza wspomnianymi wyżej materiałami okresu lateńskiego, będącymi przedmiotem szeregu moich publikacji, odkryte zostały niezwykle ważne znaleziska datowane na wczesne fazy okresu wędrówek ludów.⁹ Z punktu widzenia publikacyjnego, owocem tej współpracy jest opracowanie mojego autorstwa, dotyczące szklanych bransolet rzymskich z Niederleis na szerokim tle europejskim (załącznik 3, praca nr 36).

Z problematyką okresu rzymskiego związana jest także moja wieloletnia współpraca z dr. hab. Eduardem Droberjarem z Katedry Historii Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Palackiego (Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého) w Ołomuńcu na Morawach.¹⁰ Ważnym elementem tej współpracy jest mój wielokrotny czynny udział w stworzonym przez niego projekcie cyklicznych konferencji „Archeologie barbarů” (załącznik 4, tabela III: 25, 30, 33, 38 i 54). Jedną z takich konferencji organizowałem wspólnie z dr. E. Droberjarem (załącznik 4, tabela IV: 1), wspólnie zredagowaliśmy także tom pokonferencyjny (załącznik 3, praca nr 34). W publikacji tej znalazły się 34 artykuły omawiające problematykę środkowoeuropejską od młodszego okresu przedrzymskiego po okres wędrówek ludów.

Drugim ważnym elementem naszej współpracy był mój udział w realizowanym przez dr. E. Droberjara projekcie badawczym na cmentarzysku z okresu rzymskiego w Jevíčku w Kraju wschodnio-czeskim (załącznik 4, tabela II: 12). Współpraca ta dotyczyła nie tylko prac terenowych, w których dwukrotnie brałem udział z grupą studentów z Uniwersytetu Rzeszowskiego, ale także wielu konsultacji przy projekcie stworzenia lokalnego muzeum archeologicznego.

Moje zainteresowania okresem rzymskim dotyczyły także ziem polskich. Tematykę tą poruszyłem w dwóch publikacjach. Pierwsza z nich powstała w ramach wspomnianego projektu „Archeologie barbarů”. Dokonałem w niej podsumowania stanu badań nad osadami kultury przeworskiej w Polsce (załącznik 3, praca nr 27). Druga publikacja jest wydaną ostatnio książkową monografią osady z okresu rzymskiego na stanowisku 18 w Białobrzegach w woj. podkarpackim. W latach 2008-2009 prowadzone tu były pod moją opieką badania

⁹ zob. A. Stuppner, *Ein Herrschaftszentrum der Völkerwanderungszeit auf dem Oberleiserberg*, [w:] H. Friesinger, A. Stuppner (red.), *Zentrum und Peripherie – Gesellschaftliche Phänomene in der Frühgeschichte*, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 57, Wien, 2004, 313-326; A. Stuppner, *Rund um den Oberleiserberg. Archäologische Denkmale der Gemeinden Ernstbrunn und Niederleis*, Ernstbrunn 2006.

¹⁰ wcześniej także pracującym w Uniwersytecie Hradec Králové (Univerzita Hradec Králové) i Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

wykopaliskowe poprzedzające inwestycję związaną z budową autostrady A4. Publikacja pochodzących stąd materiałów jest pracą zbiorową, napisaną przez kierowany przeze mnie zespół badaczy (załącznik 3, praca nr 46).

Z uwagi na to, że jednym z rezultatów projektów, w których pracowałem w trakcie pisania doktoratu, było uzyskanie wielu numerycznych informacji o właściwościach i składzie chemicznym badanych szkieł, w kręgu moich zainteresowań znalazły się także specjalistyczne **metody interpretacji dużych zbiorów danych**. Przy współpracy z prof. dr. hab. Włodzisławem Duchem z Katedry Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz z dr. Karolem Grudzińskim z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy przeprowadzona została analiza statystyczna posiadanego przeze mnie zbioru informacji przy zastosowaniu komputerowej eksploracji danych (tzw. „data mining”). Wyniki tych prac zostały opublikowane w artykule autorstwa K. Grudzińskiego i mojego (załącznik 3, praca nr 17), były również prezentowane w formie referatów i posterów na pięciu międzynarodowych konferencjach w Turcji, Niemczech i w Polsce (załącznik 4, tabela III: 12, 14, 15, 19 i 22a).

Ważnym epizodem mojej naukowej aktywności na arenie międzynarodowej było członkostwo w latach 2006-2013 w **radzie naukowej Grupy Roboczej Epoki Żelaza** Zachodnio- i Południowoniemieckiego Stowarzyszenia Badań nad Starożytnością (Arbeitsgemeinschaft Eisenzeit des West- und Süddeutschen Verbandes für Altertumsforschung). Byłem w tym okresie jedynym członkiem rady, pochodzącym spoza tzw. „strefy niemieckojęzycznej”. Grupa Robocza Epoki Żelaza (znana pod skróconą nazwą: AG Eisenzeit) jest jednym z głównych gremiów naukowych zajmującym się systematycznym monitoringiem realizowanych zadań badawczych dotyczących epoki żelaza w szeroko rozumianej Europie Środkowej. AG Eisenzeit jest też organizatorem dorocznych konferencji naukowych, poświęconych problematyce epoki żelaza oraz wydawcą pokonferencyjnej publikacji. W roku 2012 podjąłem się zadania zorganizowania takiej konferencji po raz pierwszy w Polsce, w moim ośrodku akademickim w Rzeszowie (załącznik 4, tabela IV: 5). Materiały pokonferencyjne są obecnie na etapie przygotowywania do druku.¹¹

¹¹ S. Wefers, M. Karwowski *et al.* (red.), *Waffen – Gewalt – Krieg, Beiträge zur Internationalen Tagung der AG Eisenzeit und des Institut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego*, Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mitteleuropas, Langenweissbach (w przygotowaniu).

Z moją działalnością naukową oraz współpracą z różnymi instytucjami i badaczami związana jest także **organizacja konferencji** (załącznik 4, tabela IV). W latach 2008-2013 byłem organizatorem lub współorganizatorem w sumie pięciu samodzielnych konferencji oraz dwóch sesji w ramach większych wydarzeń konferencyjnych. Wszystkie spotkania miały charakter międzynarodowy i uczestniczyli w nich naukowcy z wielu krajów europejskich.¹² Najważniejszym ze współorganizowanych przeze mnie spotkań, jednocześnie niejako podsumowujących dużą część moich dotychczasowych dokonań, była międzynarodowa konferencja „Boier zwischen Realität und Fiktion”, która odbyła się jesienią 2013 w Českým Krumlovie w Czechach (załącznik 4, tabela IV: 7). Konferencja zgromadziła szereg najważniejszych środkowoeuropejskich badaczy, zajmujących się kulturą starożytnych Celtów z perspektywy archeologii, historii starożytnej i językoznawstwa. Głównym organizatorem był dr. hab. Vladimír Salač z Instytutu Archeologii Akademii Nauk Republiki Czeskiej (Archeologický ústav Akademie věd České republiky) w Pradze, wspólnie z prof. dr. hab. Susanne Sievers z Komisji Rzymsko-Germańskiej Niemieckiego Instytutu Archeologicznego (Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts) we Frankfurcie nad Menem i ze mną z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie.

Podkreślić chciałbym także moją dużą aktywność w zakresie czynnego uczestnictwa w konferencjach naukowych. W mojej karierze prezentowałem referat lub poster, lub też prezentowana była praca mojego współautorstwa bez mojej obecności, na 61 konferencjach (załącznik 4, tabela III).

O zainteresowaniu innych naukowców moimi pracami świadczy moje uczestnictwo w spotkaniach, na które nie można się zgłosić, lecz trzeba zostać imiennie zaproszonym. W przypadku okresów protohistorycznych w Europie środkowej jednym z najbardziej prestiżowych projektów tego typu jest cykl konferencji „Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donaauraum“. Na zaproszenie organizatorów w latach 2000-2013 brałem w nim czynny udział sześć razy (załącznik 4, tabela III: 9, 16, 34, 39, 49 i 60).

Wszystkie moje dotąd opublikowane prace naukowe i popularno-naukowe (46 pozycji) prezentuję także na profilu <http://rzeszow.academia.edu/MaciejKarwowski>, gdzie dostęp

¹² zob. załącznik 4, tabela IV: statystyka.

do nich mają naukowcy z całego świata. Obecnie profil mój stale obserwuje 51 osób, a w przeciągu ostatniego miesiąca (styczeń 2014) korzystano z niego ponad 200 razy. W okresie tym użytkownicy logowali się do profilu z Polski, Austrii, Republiki Czeskiej, Rosji, Niemiec, Węgier, Bułgarii i USA. Chciałbym też podkreślić, że z uwagi na brak wypracowanych i powszechnie przyjętych metod analizowania cytowań w przypadku nauk humanistycznych, w tym archeologii, daje to dobry ogląd zainteresowania rezultatami prowadzonych przez mnie badań.

Istotną część mojej aktywności akademickiej stanowi **praca dydaktyczna**, realizowana od roku 2003 głównie w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wśród prowadzonych przeze mnie zajęć dominuje tematyka bliska moim zainteresowaniom badawczym: zajęcia specjalizacyjne (ćwiczenia, konwersatoria, wykłady) dotyczące okresu żelaza. Przez szereg semestrów prowadziłem także zajęcia o bardziej ogólnej tematyce, jak wstęp do archeologii i muzealnictwo dla studentów archeologii oraz z prehistorii ziem polskich dla studentów historii. Przez wiele sezonów wykopaliskowych prowadziłem także zajęcia dydaktyczne w terenie, w których poza studentami Uniwersytetu Rzeszowskiego, brali także udział studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Wiedeńskiego. Studenckie praktyki wykopaliskowe pod moją opieką odbyły się w latach 2003-2005 i 2007-2009 na Oberleiserberg w Dolnej Austrii, w roku 2006 w Pełczyskach w woj. świętokrzyskim, w roku 2010 w Thunau am Kamp w Dolnej Austrii, oraz w latach 2011-2012 w Jevíčku w Kraju wschodnio-czeskim. W latach 2007 i 2008 z grupą studentów z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego brałem także udział w warsztatach archeologii eksperymentalnej organizowanych przez Dolnoaustriackie Muzeum Prehistoryczne (Urgeschichtemuseum Niederösterreich) w Asparn an der Zaya.

Jak uważam ważnym – choć w polskim systemie wyższego szkolnictwa ciągle niedocenianym – elementem kształcenia są dydaktyczne wycieczki objazdowe ze studentami. Jako opiekun oraz organizator lub współorganizator brałem udział w czterech takich wyjazdach: trzech ze studentami Uniwersytetu Rzeszowskiego: w roku 2008 po celtyckich *oppidach* w Hesji i Nadrenii-Palatynacie, w roku 2010 do muzeów w Berlinie, w roku 2011 po osadach wyżynnych Dolnej Austrii; oraz jednym ze studentami Uniwersytetu Wiedeńskiego: w roku 2011 po głównych stanowiskach archeologicznych Trydentu-Górnej Adygi.

Od roku 2008 jestem koordynatorem programu międzynarodowej współpracy między uczelniami „Erasmus” w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Częścią mojej działalności naukowej jest także **popularyzacja** wyników prac badawczych. Wymienić tu należy współpracę z dwiema austriackimi instytucjami: z Federalnym Biurem Zabytków (Bundesdenkmalamt) w Wiedniu oraz z Dolnoaustriackim Muzeum Prehistorycznym (Urgeschichtemuseum Niederösterreich) w Asparn an der Zaya. W pierwszym przypadku współpraca ta związana była z przygotowaniem w roku 2008 wystawy poświęconej badaniom archeologicznym, poprzedzającym budowę autostrady A6 w Dolnej Austrii i Burgenlandzie. Moja rola polegała na prezentacji materiałów z osady kultury lateńskiej w Prellenkirchen w Dolnej Austrii, co poza samą wystawą zaowocowało także ukazaniem się popularyzującej publikacji (załącznik 3, praca nr 31). Współpraca z Muzeum w Asparn w zakresie popularyzacji badań archeologicznych związana była z prezentacją referatu, dotyczącego osady wyżynnej na Oberleiserberg w trakcie konferencji zorganizowanej w roku 2012 z okazji Dnia Dolnoaustriackiej Archeologii Krajowej (Tag der Niederösterreichischen Landesarchäologie; załącznik 4, tabela III: 52). Również ta prezentacja opublikowana została w formie popularno-naukowej (załącznik 3, praca nr 40).

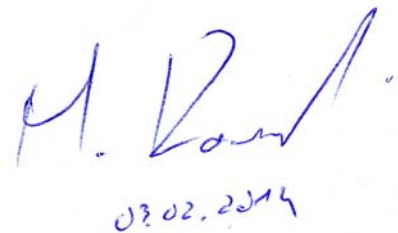
Moje **plany na przyszłość** związane są z kontynuacją głównych zagadnień badawczych, dotyczących struktury osadnictwa kultury lateńskiej nad środkowym Dunajem. Przy współpracy z badaczami ze Słowackiego Muzeum Narodowego (Slovenské národné múzeum) w Bratysławie (dr Miloš Gregor), z Muzeum Historii Naturalnej (Naturhistorisches Museum) w Wiedniu (dr Veronika Holzer i dr Anton Kern) oraz z Dolnoaustriackiego Muzeum Prehistorycznego (Urgeschichtemuseum Niederösterreich) w Asparn an der Zaya (dr Ernst Lauer mann) planuję skoncentrować się na problematyce ceramiki okresu lateńskiego. Koncepcja pracy nad tą właśnie kategorią materiałów zrodziła się w 2010 roku, w trakcie realizacji projektu dotyczącego znalezisk ceramicznych z osady w Roseldorf w Dolnej Austrii, który wykonałem w ramach stypendium Fundacji im. Aleksandra von Humboldta (Alexander von Humboldt-Stiftung) w Centralnym Muzeum Rzymsko-Germańskim (Römisch-Germanisches Zentralmuseum) w Moguncji w Nadrenii-Palatynacie (załącznik 4, tabela I: 8 i tabela II: 13). Jednym z rezultatów projektu była zorganizowana przeze mnie w 2011 roku konferencja naukowa w Klement w Dolnej Austrii (załącznik 4, tabela IV: 2). Dyskutowana w trakcie obrad tematyka poświęcona była wyłącznie kwestiom związanym z

ceramiką okresu lateńskiego. Zagadnienia te były też przedmiotem omówionych wyżej publikacji (załącznik 3, prace nr 28 i 47) oraz wystąpień konferencyjnych (załącznik 4, tabela III: 30, 36, 38, 40 i 44).

W zaawansowanym stadium przygotowania do druku znajdują się ponadto dwie pozycje książkowe: opracowanie dużego zbioru materiałów ceramicznych z osady w Roseldorf, przygotowywane przeze mnie wspólnie z V. Holzer¹³, oraz katalog znalezisk ceramicznych z wyżynnej osady na Oberleiserberg, mojego autorstwa.¹⁴

Po uzyskaniu stopnia samodzielnego pracownika nauki chciałbym stworzyć na Uniwersytecie Rzeszowskim seminarium poświęcone archeologii młodszego okresu przedrzymskiego (lateńskiego) w Polsce południowo-wschodniej i terenach sąsiadujących. Szczególnie istotne w tym zakresie będzie nawiązanie ściślejszej współpracy z badaczami z Ukrainy. Obecnie regularne kontakty posiadam min. z dr. Genadijem Kazakiewiczem z Narodowego Uniwersytetu Kijowskiego (Київський національний університет) w Kijowie, dr. Wiktorem Wojnarowskim z Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Національна академія наук України) we Lwowie oraz z dr. Josipem Kobal'em z Muzeum Regionalnego Zakarpacia (Закарпатський Краєзнавчий музей) w Užhorodzie.

Z uwagi na bardzo duże zainteresowanie studentów okresem lateńskim, można przyjąć, że część opracowań zarówno samych materiałów zabytkowych, jak też dotyczących ogólnej problematyki, mogłaby powstawać w ramach prac magisterskich i ewentualnie doktorskich.

M. Karwowski
03.02.2014

¹³ V. Holzer, M. Karwowski, Die latènezeitliche Siedlung von Roseldorf-Sandberg in Niederösterreich, Archäologische Forschungen in Niederösterreich, St. Pölten (w przygotowaniu).

¹⁴ M. Karwowski, Oberleiserberg. Keramische Funde der Latènezeit, Mitteilungen der Prähistorischen Kommission, Wien (w przygotowaniu).